

dobno, rasprave su i doprinos u osobnom sazrijevanju samih sudionika, koji se tako uče u poštivanju i toleranciji prema drugima s različitim pa čak i oprečnim mišljenjima i stavovima.

Pri koncu Zvezdana Znidarčić-Begović donosi »Kroniku« (str. 201–205). Slijedi »Završna riječ« biskupa Bozanića (str. 206–207), da bi knjiga završila sa Sadržajem (str. 208–209).

Zbornik »Crkva, demokracija, opće dobro u Hrvatskoj« iz 1995. godine, je druga knjiga o zborovanjima vjernika laika u Hrvatskoj i očituje određeni napredak u odnosu na prvu knjigu tj. »Zbor hrvatskih vjernika laika, Zagreb 1992.«: područje i teme o kojima se raspravlja su istodobno 'šire' i određenije, tumačenje temeljnih pojmova (opće dobro, solidarnost, demokracija, supsidijarnost, regionalizam, centralizam, država, socijalna država, kapitalistička država...) je iscrpnije, a sudionici su, dobiva se dojam, aktivniji i 'zreliji' u razgovorima i raspravama.

Premda se radi o zborniku i premda prof. Balaban ističe da je poštivao »metodologije vlastite pojedinim predavačima«, ipak mi se čini da se nije smjelo ponavljati pogreške iz prvog Zbornika. Prije svega, potrebno je da pojedini autori točno označe izvore s kojima se služe. Uzmimo samo na primjer, »Demokracija i opće dobro I, II« (str. 55–75) po sadržaju izvrstan članak, kada se autor poziva ili navodi Hegela (str. 57) ili Comtea (str. 58), ili encikliku 'Populorum Progressio' (str. 65), ne navodi točno označen izvor. Nije dostatno reći 'kaže Hegel' ili Comte, ili to je prema PP. U tom slučaju nije moguće provjeriti ispravnost tvrdnje ili izričaja, niti se time poslužiti kao vjerodostojnim. Ova primjedba vrijedi za sve članke (predavanja) u većoj ili manjoj mjeri.

Nadam se da će se započeto zborovanje vjernika laika u Hrvatskoj i dalje nastaviti, a time i izdavanje Zbornika, što je u

svakom slučaju i društvu i Crkvi potrebno. Hvalevrijedan je trud i zauzimanje prof. dr. Balobana da Zbornik bude tiskan. Neka to bude poticaj da i slijedeća zborovanja dobiju svoj vlastiti Zbornik.

Marko Babić (uredio), *U službi Riječi. Spomen-spis prigodom 75. obljetnice rođenja o. Franje Careva OFM. Služba Božja, Makarska 1991.*, 290 stranica.

U *Službi Riječi* jest zbornik radova teologa bibličara koje su oni poklonili svome prijatelju ocu Franji Carevu za njegov 75. rođendan. Uz ovu obljetnicu pada još i jedna druga, naime 50. obljetnica njegova nastavničkog rada na Franjevačkoj visokoj bogosloviji u Makarskoj. Te dvije obljetnice zajedno bile su razlogom da su *Marko Babić* i *Dušan Moro* potakli teologe bibličare da svaki od njih doprinese svojim radom proslavi bibličara oca Franje Careva. Premda je već minulo pet godina od njegova objavljivanja, u *Bogoslovskoj smotri* tek sada izlazi recenzija o spomen-spisu. Ona je bila napisana odmah po objavljivanju spomen-spisa ali je tekst ostao negdje u mome računalu sve do ovih dana, jer sam četiri godine bio posve odijeljen od istraživačkog rada zbog prezapostolenosti u radu oko prognanika i izbjeglica. Objavljujem dakle ovu recenziju sa stanovitim zakašnjenjem.

Spomen-spis nosi naslov *U službi Riječi*, što dovoljno jasno izražava zadaću koju je otac Franjo Carev primio od Gospodina i vjerno je ispunio. Kroz 50 godina on je neumorno i marljivo predavao svojim studentima biblijske znanosti: uvodio ih je u dubine otajstava riječi Božje i

otajstva utjelovljene Riječi Božje, Isusa Krista.

Poput svakog spomen-spisa i ovaj je svojevrsan mozaik radova, zbornik različitih radova i po kakvoći i po sadržaju.

Zbornik je podijeljen u četiri dijela.

Prvi dio nosi naslov »Božji govor na ljudski način« (str. 21–80). U tom su dijelu objavljeni radovi Celestina Tomića (Istina Pisma, str. 21–32), Miljenka Odrlija (Vjera u Svetom pismu, 33–44), Jurija Bizjaka (Medsebojni odnosi v Svetom pismu, 45–54), Jerka Fučaka (Imperfekti i aoristi u hrvatskim prijevodima Novoga zavjeta, 56–68) i pokojnoga Jure Radića (Prilog sagledavanju problematike kod nomenklature biblijskih vrsta u biblijskim tekstovima, 69–80).

Drugi dio nosi naslov »U Starome se zavjetu skrivao Novi« (str. 81–106). Tu su objavljeni sljedeći radovi: Adalbert Rebić (Prva Jeremijina ispovijest, 81–92) i Jože Krašovec (Odpušćanje in Nova zaveza v Jer 31,31–34, str. 93–107).

Treći dio nosi naslov »U Novome se Stari zavjet otkriva« (str. 107–208): Mato Zovkić (Od onoga koji nema oduzet će se i ono što ima, Lk 8,18 i par., str. 109–120), Anto Popović (Isusova molitva u Getsemaniju Mk 14,32–42, str. 121–130), Marijan Vugdelića (Najizvršniji put: 1 Kor 13; str. 131–186), Izidor Herman (Poimanje tijela i tjelesnosti u teološkoj antropologiji apostola Pavla (187–194) i pokojni Ante Kresina (Kršćanska duhovna zrelost prema apostolu Pavlu, 195–208).

Četvrti dio nosi naslov »Iz istoga božanskog vrutka« (str. 209–288). Tu su uvršteni radovi po temi vrlo raznoliki: Jure Šimunović (Učiteljstvo i zajednica vjernika kao nosioci odgovornosti za rast i budućnost vjere, 209–220), Stjepan Čovo (Teologija – znanost vjere i spasenja, 221 do 234), Marijan Mandac (Pokora u Augusti-

na, 235–248), Ljudevit Rupčić (Mir u mariološkom vidu, 249–254), Ivan Golub (Kao samoga sebe, 265–266) i Ante Branko Periša (Od osjećaja do razuma i natrag, 267–288).

Primjećujemo da je Stari zavjet najmanje zastupljen. Očigledno ima pre malo bibličara koji bi se bavili istraživanjem Staroga zavjeta. Tu će Crkva trebati razmišljati kako to područje pokriti novim i mlađim stručnjacima. Mjesna Crkva treba više poraditi na odgoju budućih profesora biblijskih znanosti, osobito Staroga zavjeta.

Spomen-spis je tematski vrlo bogat. U njem je skriveno bogatstvo mudrosti i znanja, od članaka sasvim gramatičke i jezične analize preko egzegetski obrađenih starozavjetnih i novozavjetnih pisaca (Jeremija, Luka, Marko, Pavao) do sustavnih teoloških radova (četvrti dio zbornika). U zborniku su predstavljeni gotovo svi naši bibličari koji su inače djelatni u drugim oblicima javnoga rada. Stoga vjerujem da će se svatko tko posegne za ovim zbornikom i proučava radove objavljene u njem njime obogatiti. Bilo bi poželjno da takvih izdanja bude u našoj sredini više.

Adalbert Rebić

Bedford-Strom, Heinrich, *Vorrang für die Armen*. Auf dem Weg zu einer theologischen Theorie der Gerechtigkeit, Chr. Kaiser/Gütersloher Verlagshaus, Öffentliche Theologie Band 4. Gütersloh 1993, 352 str.

Ovo djelo je izvanredno uspjela doktorska disertacija koju je autor izradio i obranio na evangeličkom teološkom fakultetu u Tübingenu pod vodstvom profesora